

JANAKKALAN KUNTA
TERVAKOSKI – VANHAKYLÄ
RAKENTAMISTAPAOHJEET
5.10.2023

Ajan Arkkitehdit Oy
Raatihuoneenkatu 19 B, 5. kerros 13100 Hämeenlinna
p. 010 239 0010, s. etunimi.sukunimi@ajan.fi

Aluksi

Tervakosken Vanhakylän rakentamistapaohje on laadittu Janakkalan kunnalle Ajan Arkkitehdit Oy:n toimesta, ja se koskee Vanhakylän asemakaavamuutosta. Rakentamistapaohje täydentää asemakaavaa ja sen määräyksiä, sekä toimii ohjeena suunnittelijoille, rakentajille, korjausrakentajille ja rakennusvalvonnalle.

Rakentamistapaohjeen tavoitteena on tarjota alueelle selkeät ohjeet yhtenäisen lähiympäristön ylläpitämiseksi. Ohje määrittelee ja ohjaa paitsi koko aluetta, myös yksittäisiä rakennuksia koskevia ominaisuuksia, pihoja ja kulkuväyliä sekä uudisrakentamista.

Rakentamistapaohjetta tulee noudattaa alueen rakentamisessa ja korjaustöissä. Rakennuslupapiirustusten on oltava pätevän suunnittelijan laatimat ja allekirjoittamat, ja erityistä tarkkuutta tulee noudattaa suojelukohteissa. Rakennushanketta aloitettaessa on hankittava pätevä pääsuunnittelija. Rakennussuunnitelmista on syytä neuvotella rakennusvalvonnan kanssa ennen rakennuslupahakemuksen jättämistä. Talosuunnitelman ollessa luonnosvaiheessa on hyvä ottaa yhteyttä rakennusvalvontaan, jotta mahdolliset ristiriitaisuudet eivät myöhästyä hanketta.

Vanhakylän rakennusympäristöä on kartoitettu useaan otteeseen viime vuosikymmenten aikana. Vuonna 1980 Vanhakylän alueella on tehty Tampereen teknillisen korkeakoulun Arkkitehtuurin osaston toimesta Marja Alangon ja Seppo Mäkisen diplomityönä *Vanhan teollisuusympäristön maankäyttö- ja rakentamistutkimus*. Vuonna 2005 Janakkalan alueesta on tehty Rakennusinventointi Teija Aholan toimesta. Inventoinnissa on viisi Vanhakylän kohdetta: *Leskelä, Rämsälä, Seuratalo, Sähkötalot sekä Tehdaskylä*. Vuonna 2020 on laadittu *Rakennetun ympäristön selvitys* Paperitehtaan tehdaskylästä ja Kyläpellosta, sekä *LIITE 1 Tehdaskylän autotallit ja varastot, uudisrakentamisen mahdollisuuksia ja haasteita* Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy:n

toimesta. Yllä mainittuja teoksia on käytetty taustatietona rakentamistapaohjeen laatimisessa.

Sisällysluettelo

1. Yleisohjeet	4
1.1 Erityispiirteet	4
1.2 Aluekuvaus	5
1.3 Topografia ja kasvillisuus	5
2. Olemassa olevat rakennukset	6
2.1 Asuinkerrostalot	8
2.2 Kuuden perheen talot	9
2.3 Sähkötalot	11
2.4 1960–1970-luvun kerrostalot	12
2.5 Rämsäläntien pientalot	14
2.6 Leskelä	15
2.7 Asuin-, liike- ja toimistorakennus	16
2.8 Tervakosken Seuratalo	17
2.9 1940–1950-luvun varastorakennukset	18
3. Uudisrakennustontit	19
3.1 Pientalot	19
3.2 Jokirannan tiilirakennus	23
4. Pihat	25
4.1 Pihatilat	25
4.2 Kasvillisuus	25
4.3 Pihan pinnoitteet	25
4.4 Aitaaminen	26

5. Laitteet

- 5.1 Aurinkopaneelit
- 5.2 Ilmalämpöpumput

6. Lähteet **27**

- 6.1 Kuvat 27
- 6.2 Painetut lähteet 27

1. Yleisohjeet

1.1 Erityispiirteet

Suunnittelualueen koillispuolella sijaitseva, vuonna 1818 perustettu Tervakosken paperitehdas on Suomen vanhin toiminnassa oleva paperitehdas. Tehtaalla on ollut valtava merkitys koko Tervakosken ja Vanhakylän alueen kehitykselle, ja se on edelleen seudun merkittävin työnantaja. Paperitehtaan, Tervajoen pohjoispuolella sijaitsevan kartanon ja Tehdaskylän kolmio on alun perin muodostanut Tervakosken ydinalueen.

Tervakosken Vanhakylä, eli Tehdaskylä, on Tervakosken paperitehtaan työntekijöilleen rakentama asuinalue tehtaan etelä- ja länsipuolella. Asuinalueen läheinen sijainti tehtaaseen nähden on tyypillinen piirre vuosisadan vaihteen tehdasyhdyskunnissa. Näin tehtaan rakennuttamat palvelut saatiin lähelle ja tehtaan ympärille muodostui tiivis yhteisö. Vanhakylän alueellinen ideologia on muodostunut pääpiirteittäin 1900-luvun alussa ja se perustuu englantilaisiin esikuviin. Ideologia on säilynyt kohtuullisen hyvin muuttumattomana tähän päivään saakka.

Vanhakylä on pitkälti rakentunutta ja koostuu pääasiassa vuosien 1800–1970 välillä rakennetuista asuin-, palvelu- ja liikeyrityksistä. Alueen kulttuurihistoriallinen arvo perustuu viime vuosisadan alun tyyppitaloihin sekä niihin liittyviin talousrakennuksiin, pihoihin ja teihin. 1800-luvun rakennuksista on jäljellä enää kaksi asuinrakennusta. Alueen pohjoispuolella sijaitsee tehtaan rakennuttama Seuratalo, joka toimii nykyään elokuvateatterina. Myöhemmät rakennusvaiheet muodostavat alueelle ajallista kerrostumaa.

Kuva 1 Marja Alangon ja Seppo Mäkisen diplomityö (1980) Vanhan teollisuusympäristön maankäyttö- ja rakentamistutkimus, Piirustus 5 Tehdaskylästä, jossa näkyy sopivasti koko suunnittelualue. Piirustuksessa näkyvä, tehtaan vierestä kulkeva silta on purettu. Piirustuksessa esitetyt muutosehdotukset eivät ole toteutuneet.

Valtaosa tonteista suojellaan uudella asemakaavalla, sillä ne kuuluvat valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (RKY 2009): Tervakosken paperitehdas ja yhdyskunta. Korttelialueille, joille sallitaan uudisrakentaminen, tulee rakenteiden materiaalit, värit, korkeusasema ja muoto valita siten, että ne sopeutuvat lähiympäristöön ja alueen rakennuskantaan. Rakentamisen suunnittelussa on esitettävä ratkaisut tontilla syntyvän huleveden käsittelyyn.

1.2 Aluekuvaus

Aluetta halkoo teiden ja katujen muodostama ruudukko. Pohjoisessa alue rajautuu Tervajokeen ja paperitehtaaseen. Alueen rakennusmassa on melko matalaa, pääasiassa yksi- ja kaksikerroksisia. Kerrostalot ovat hieman korkeampia, kuitenkin korkeintaan 3 ½ -kerroksisia. Rakennukset sijoittuvat puutarhamaisen kasvillisuuden lomaan. Vieressä sijaitseva Tervakosken paperitehdas erottuu näkymästä korkeiden piippujensa ja tehdasrakennustensa ansiosta.

Rakennukset ovat pääosin suorakaiteen muotoisia ja aseteltu tieverkoston koordinaatiston mukaan kaakko-luode -suuntaisesti. Eri aikakauden rakennukset muodostavat itsenäisiä ryhmittymiä, joista selkeimpänä *kuuden perheen tyypitalot* sekä niiden varastorakennukset. Samaa rakennustyyppiä edustavat rakennukset luovat katunäkymään toistosta syntyvää rytmiä. Kappalemaisiiin massoihin liittyy erillisiä katoksia ja terassirakenteita. Katot ovat pääosin symmetrisiä harjakattoja ja harjasuunta on lähes kaikissa rakennuksissa sama.

Julkisivumateriaali on 1900-luvun taitteen rakennuksissa puu ja 1960-luvun jälkeen rakennetuissa rakennuksissa rapattu tai betoninen. 2000-luvulla rakennetut päivä- ja hoivakoti ovat jälleen puupintaisia. Värit on kauttaaltaan vaaleaa ja keltaista, varastorakennukset ovat väriykseltään tumman ruskeita. Kattojen värit on pääasiassa asuinrakennuksissa punainen ja varastorakennuksissa tumma. Ikkunat ovat pääosin vaakasuuntaisia tai neliöitä, 1800–1900-lukujen vaihteen rakennuksissa ikkunat ovat pystysuuntaiset ja niissä on leveät vuorilaudat, mutta uudemmissa rakennuksissa vuorilautoja ei ole tai ne ovat kapeat.

Rakennusten kunnossa on vaihtelua, mutta pääosin rakennukset ovat hyvässä kunnossa. Tehdas on huolehtinut rakennuttamiensa rakennusten korjauksesta vaihteittain, mikä näkyy eroina kunnossa saman rakennustyyppin rakennusten välillä. Valtaosa rakennuksista on alkuperäisessä asussaan, mutta esimerkiksi *kuuden perheen taloja* on uudistettu vuosina 1955–1965 tehtaan toimesta. Rakennusten yleisilme on kuitenkin säilynyt melko hyvin alkuperäisen mukaisena.

1.3 Topografia ja kasvillisuus

Vanhakylän alueen topografia on suhteellisen tasaista, Tervajokeen loivasti viettävää, vanhaa peltoaukeaa. Aluetta ympäröivät moreenikummut, joilla kasvaa mäntymetsää. Alue on pitkälti rakentunutta, mutta pihojen ja katujen istutukset ja puusto tekevät alueesta vehreän.

Tärkeän osan alueen identiteettiä muodostavat pienipiirteiset hyöty- ja oleskelupuutarhat sekä alueen läpi kulkevat, alueen koordinaatistoa korostavat hiekkakäytävät.

Tonteilla ja tonttien välissä on paljon kasvillisuutta, mikä tekee miljööstä viihtyisän ja vehreän. Puusto on pääosin matalaa, mutta alueella on suuria mäntyjä ja korkeita pensaita, jotka kätkevät rakennukset taakseen ja tuovat pihaille yksityisyyttä.

2. Olemassa olevat rakennukset

Olemassa oleva rakennuskanta on peräisin 1800-luvulta aina 1970-luvulle. Alueen rakentamisen aikahaarukka on siis melko laaja, minkä takia rakennustyypleissä ja -materiaaleissa on eroa eri aikakauden rakennusten välillä. Tämän vuoksi jokaiselle rakennustyyppille on annettu ohjeet erikseen. Rakennustyyppien jaottelu on tehty asemakaavan mukaisesti. Alla yleispäteviä ohjeita kaikille alueen olemassa oleville rakennuksille.

Suojeltujen rakennusten korjausperiaatteet

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaan ympäristön korjauksessa pätee säilyttävän ja säästävän korjauksen periaate. Korjauskelpoisia rakennusosia ja rakenteita ei pidä uusia. Suunnittelualueen olemassa oleviin rakennuksiin ei saa tehdä rakennuksen muotoa, sijaintia tai julkisivuja koskevia muutoksia. Rakennusten erityispiirteitä tulee vaalia. Korjaustoimenpiteitä suunniteltaessa on suositeltavaa tutustua verkosta löytyvään Museoviraston Korjauskortistoon.

Katot

Kattotyyppi, -kulma ja räystään pituus tulee säilyttää nykyisenlaisena. Asuinrakennusten korttelialueiden asuinrakennuksissa tulee olla konesaumapelti- tai tiilipintainen katto, joka on lähtökohtaisesti väriykseltään punainen. Talousrakennusten katot voivat olla tiili- tai kolmiorimahuopakatteisia ja niiden tulee olla tumman harmaat. Kattoa uusittaessa rakennuksen rakenteet on tutkittava.

Julkisivut

Julkisivumateriaalia tai sen tyyppiä ei saa muuttaa. Ulkovuorauksen, vuorilautojen, listoitusten ja ikkunapuitteiden materiaalien ja profiilien tulee olla alkuperäisiä vastaavia. Julkisivuväriytyksen tulee olla nykyisen tai alkuperäisen sävyinen, jolloin sävy ja maalityyppi on selvitettävä. Rakennukset ovat pääasiassa joko puu- tai betonirunkoisia. Julkisivut ovat puuverhottuja, rapattuja tai

Kuva 2 Aluejakokartta. Vanhakylän eri rakennustyyppit korostettuna eri väreillä. Suunnittelualue rajattu punaisella viivalla.

betonipintaisia. Puujulkisivut ovat pysty- tai vaakapaneloituja ja niissä on pääsääntöisesti vaalea peittomaali. Jakolistat ja ikkunoiden sekä ovien vuorilaudat ovat pääasiassa valkoiseksi peittomaalattuja ja ne tulee säilyttää nykyisen mukaisina. Rapatut ja betonipintaiset julkisivut ovat niin ikään vaaleita. Varistorakennukset ovat pääasiassa ruskeiksi käsiteltyä puuta tai muurattu vaalealla tiilellä.

Ikkunat ja ovet

Ikkunoissa ja ovissa on eroja eri aikakauden rakennusten kesken. 1800–1900-lukujen taitteen rakennuksissa ikkunat ovat pystysuuntaisia, uudemmissa vaakasuuntaisia tai neliöitä. Ovet ovat pääasiassa puuovia ja niissä voi olla lasiosia. Pääovi sijaitsee asuinrakennuksissa tyypillisesti katoksen alla tai kuistin yhteydessä. Ikkunoiden ja ovien koko, muoto, materiaali ja sijainti on ensisijaisesti säilytettävä tai ennallistettava alkuperäiseen asuun. Uusia kattoikkunoita ei sallita rakennettavan tai kattokorkeutta muutettavan.

Katokset

Kaikissa rakennuksissa on vähintään yksi katettu kuisti tai katos lukuun ottamatta varastorakennuksia. Rakennusajankohdalle tyypilliset katokset ja kuistit tulee säilyttää, eikä esimerkiksi kattomuotoon, räystäiden pituuteen tai materiaaleihin saa tehdä muutoksia.

Täydennysrakentaminen

Olemassa olevien rakennusten yhteyteen ei saa osoittaa täydennysrakentamista, lukuun ottamatta myöhemmin ohjeissa lueteltuja tontteja, joille saa rakentaa jätekatoksen, -aitauksen tai autokatoksen. Rakennuksia ei saa korottaa eikä niihin saa tehdä laajennusosia. Katoksia ja terasseja ei saa purkaa tai mikäli purku on välttämätöntä, tulee ne rakentaa uudestaan vastaavanlaisina.

Suojellut korttelit

Lähes kaikki suunnittelualueen korttelit on suojeltu uudessa asemakaavassa. Suojellut korttelit ovat seuraavat: 102, 104, 106, 107, 112, 113, 114, 115, 116, 118. Näihin kortteleihin pätevät seuraavat määräykset:

- Suojelumerkinnällä (/s) merkittyjen korttelien rakennuksia ei saa purkaa.
- Kaikille asuin- ja varastorakennuksille on osoitettu kaavaan tiukat rakennusalueen rajat.
- Kortteleille on osoitettu kaavaan katon harjasuunta, lukuun ottamatta AP-4/s ja P-5/s -kortteleita.
- AK-3/s, ja AK-4/s -kortteleille on osoitettu kaavassa rakennusalueen rajat, joihin rakennuksen tulee olla rakennettuna kiinni.

Kuva 3 Näkymä Nikkarintieltä.

2.1 Asuinkerrostalot (AK)

Tontit: 157/1–2

Kaksi- ja puolikerrokset asuinkerrostalot sijaitsevat rakennushistoriallisesti arvokkaan Vanhakylän alueen reunamilla ja edustavat alueen uudempaa rakennuskerrostumaa.

Rakennuksen porrastettu muoto tulee säilyttää. Korjauskohteissa käytetään joko kohteen alkuperäisiä tai rakennusaikakauden maalityyppejä ja värityksen periaatteita. Julkisivun värityksen tulee olla vaalean harmaa tai valkoinen. Kattomuoto on harjakatto. Kattomuoto, räystäspituus ja –kulma tulee säilyttää nykyisen mukaisena. Selkeästi rakennusmassan sisään jäävät syvennysparvekkeet saa lasittaa kirkkaalla parvekelasilla.

Kuva 4 Kaavio suunnittelualueen rakennuksista, asuinkerrostalot merkitty harmaalla.

Kuva 5 Tontin 1 kerrostalo kuvattuna Paperintekijäntien suunnasta.

2.2 Kuuden perheen tyypitalot (AK-3/s)

Tontit: 106/1, 107/1, 113/1-2, 114/3-7, 115/1-6 ja 116/4

Paperitehtaan vuosina 1901–1909 rakennuttamat ns. *Kuuden perheen tyypitalot* kuuluvat tehdaskylän vanhimpaan ja merkittävimpään kulttuurihistorialliseen ydinalueeseen.

Asemakaavamerkintä

Asuinkerrostalojen korttelialue.

Korttelialueelle sijoittuvien rakennusten purkaminen on kielletty. Rakennusten julkisivuväriytyksen tulee olla valkoinen, vaalean keltainen tai keltainen ja materiaalina puuverhoilu. Julkisivun puiset valkoiset jakolistat tulee säilyttää. Kattomateriaalin tulee olla lasittamatonta tiiltä tai konesaumattua peltiä, ja kattovärin punainen.

Katot

Rakennukset ovat päädyissä yksi- ja keskeltä kaksikerroksisia. Kattomuoto on harjakatto keskeisellä poikkipäädyllä. Kattokulma ja räystäät tulee säilyttää nykyisen mukaisina. Katetut kuistit tulee säilyttää nykyisenlaisina.

Julkisivut

Korjauskohteissa käytetään joko kohteen alkuperäisiä tai rakennusaikakauden maalityyppejä ja väriyksen periaatteita. Rakennusten julkisivuväriyksen tulee olla alkuperäisen tai nykyisen mukainen valkoinen, vaalean keltainen tai keltainen ja materiaalina puuverhoilu. Pienissä määrin voidaan käyttää jotakin muuta tehosteväriä esimerkiksi paneloinnin yläreunassa tai kuistin seinissä. Sävyyn tulee kuitenkin sopia yhteen päävärin ja ympäröivien rakennusten kanssa. Pääväriyksen tulee olla yhtenäinen. Puupanelointi on joko alaosasta vaakasuuntaista ja yläosasta pystysuuntaista tai kauttaaltaan pystysuuntaista. Pystyverhous on toteutettu rimalaudoituksella ja vaakaverhous paneelein. Ulkoverhous tulee säilyttää nykyisenlaisena tai palauttaa alkuperäiseen asuun. Julkisivun puiset valkoiset jakolistat tulee säilyttää tai halutessaan palauttaa alkuperäiseen muotoon. Osassa rakennuksista on betoni- ja osassa luonnonkiviperustus.

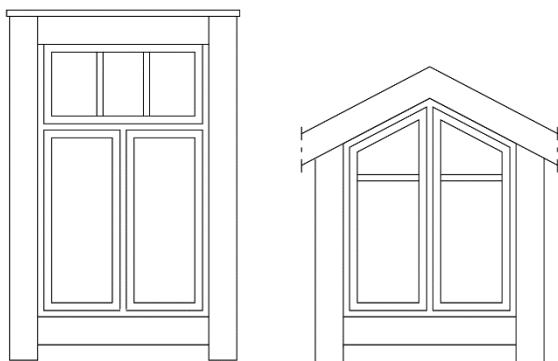
Kuva 4 Kaavio suunnittelualueen rakennuksista, kuuden perheen tyypitalot merkitty oranssilla.

Kuva 5 Esimerkki vaaleammalla sävyllä maalatusta kuuden perheen tyypitalosta.

Ikkunat ja ovet

Ikkunat ovat pääosin vaakasuuntaisia 50–60 -luvun ikkunoita, joissa on tuuletusosa joko toisessa tai molemmissa sivuissa. Yhdessä asuinrakennuksista on säilytetty alkuperäiset pystysuuntaiset ikkunat. Mikäli rakennuksia halutaan ennallistaa, ikkunat voidaan vaihtaa alkuperäisen mukaisiin pystysuuntaisiin kaksiosaisiin ikkunoihin, joissa on yhtenäinen yläosa. Päädyissä ylin ikkuna mukailee harjan suuntaisesti sijoitettuja jakolistoja ja on yläreunastaan kolmion muotoinen (Kuva 7 ja Kuva 9). Ikkunoiden symmetrinen sijoittelu julkisivussa tulee säilyttää. Ikkunoiden puitteiden tulee olla valkoiseksi maalattua puuta ja ikkunoiden tulee olla täyspuiset. Puu-alumiini -ikkunaa ei saa käyttää.

Ovet ovat puuovia, joiden yläosassa ikkuna. Väriytyksen tulee olla alkuperäisen tai nykyisen mukainen, muuhun väriytykseen soveltuva esimerkiksi valkoinen tai punainen.

Kuva 8 Kaaviokuvat alkuperäisistä ikkunoista, vasemmalla perusikkuna, oikealla harjaa mukaileva päätyikkuna. Mittasuhteet arvioita. Ei mittakaavassa.

Katokset

Kuuden perheen taloihin liittyy tyypillisesti kaksi sisäänkäyntikatosta. Kuistit on säilytettävä, mutta mikäli ne täytyy purkaa, tulee tilalle rakentaa samanlaiset vastaavanlaisilla puurakenteilla ja harjakattoisena kuistina. Purettava kuisti tulee dokumentoida ennen purkutöiden aloitusta.

Lisäksi osaan rakennuksista on tehty jätekatoksia ja -aitauksia.

Tonttien täydennysrakentaminen

Tonteille saa rakentaa jäteaitauksen, joka on mitoiltaan jäteastioiden vaatiman tilan kokoinen. Aita ei saa ylittää korkeudeltaan 1,5 metriä. Aitauksen värin tulee olla sama kuin asuinrakennuksen julkisivun pääväri. (Kuva 9)

Kuva 9 Ainut tyyppitaloista, jossa säilyneet alkuperäiset pystysuuntaiset ikkunat.

Kuva 10 Esimerkki tontille soveltuvasta jäteaitauksesta.

2.3 Sähkötalot (AK-4/s)

Tontit: 115/7–8, 116/1

Pikkuniityntien varrella sijaitsevat kaksikerroksiset, 1930-luvulla rakennetut *Sähkötalot* kuuluvat tehdaskylän vanhimpaan ja merkittävimpään kulttuurihistorialliseen ydinalueeseen. Nämä asuinkerrostalot edustavat tyyliltään funktionalismia ja ovat säilyneet pitkälti alkuperäisessä asussaan.

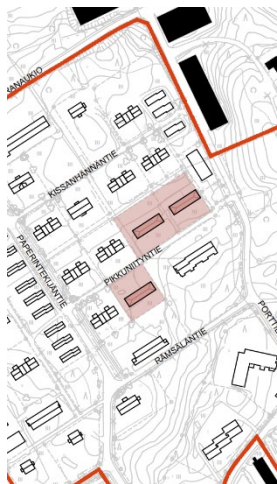
Asemakaavamerkintä

Asuinkerrostalojen korttelialue.

Korttelialueelle sijoittuvien rakennusten purkaminen on kielletty. Rakennusten julkisivuväriyksen tulee olla vaalea. Ikkunapuitteiden väriyksen tulee olla tumman ruskea tai valkoinen.

Katot

Rakennuksissa tulee olla punatiilinen räystäätön aumakatto. Kattokulman tulee säilyä nykyisen mukaisena.

Julkisivut

Korjauskohteissa käytetään joko kohteen alkuperäisiä tai rakennusaikakauden maalityyppejä ja väriyksen periaatteita. Julkisivut ovat sileärapatut ja niiden tulee olla värisävyltään vaaleat. Sokkeli on betonia ja sen tulee olla maalattu samalla tumman ruskean sävyllä, kuin esimerkiksi korttelin 115 kerrostalojen ikkunanpuitteet ja syöksytorvet. Sisäänkäyntikatoksen pilareiden tulee olla väriltään valkoiset.

Ikkunat ja ovet

Ikkunat ovat vaakasuuntaisia ja niissä on keskiosaa kapeampi sivuosa kummassakin reunassa. Ne on sijoitettu symmetrisesti porrashuoneiden molemmin puolin ja takapuolella tasaisella jaolla. Ikkunoiden koko, materiaali, tyyppi ja jako tulee säilyttää nykyisen mukaisena. Ikkunapuitteiden väriyksen tulee olla tumman ruskea tai valkoinen. Ikkunoita vaihdettaessa tai korjattaessa tulee suosia tumman ruskeaa sävyä.

Pääjulkisivun ovet ovat valkoisilla, vaakasuuntaisilla puitteilla jaotellut lasiovet, jotka tulee säilyttää nykyisen mukaisina.

Katokset

Sisäänkäyntien yhteydessä on katoksina toimivat parvekkeet. Parvekkeet tulee säilyttää nykyisenlaisina.

Tonttien täydennysrakentaminen

Tonteille ei saa osoittaa täydennysrakentamista.

Kuva 11 Kaavio suunnittelualan rakennuksista, Sähkötalot merkitty punaisella.

Kuva 12 Sähkötalo korttelissa 116 kuvattuna Pikkuniityntien suunnasta

2.4 1960–1970-luvun kerrostalot (AK-8/s)

Tontit: 106/2, 114/1–2, 116/2–3

1960- ja 1970-luvuilta peräisin olevat kerrostalot ovat osa tehdaskylän kulttuuriympäristön arvoaluetta. Nämä 2–3 ½ -kerroksiset asuinkerrostalot eivät muodosta samalla tavalla yhtenäistä rakennusryhmää, kuten muut rakennustyyppit, mutta ne edustavat kuitenkin aikansa kerrostalorakentamisen tyylipiirteitä.

Asemakaavamerkintä

Asuinkerrostalojen korttelialue.

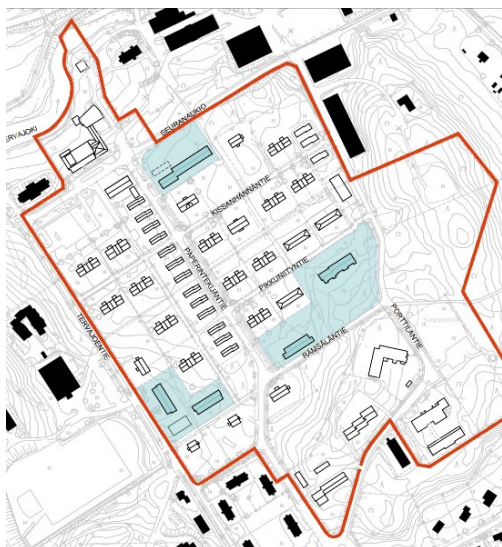
Korttelialueelle sijoittuvien rakennusten purkaminen on kielletty. Rakennusten julkisivuväriyksen tulee olla vaalean harmaa tai vaalean keltainen.

Katot

Asuinrakennuksissa tulee olla harjakatto, joka on väriykseltään punainen ja katemateriaaliltaan tiiltä tai konesaumattuapeltiä. Räystäät ovat normaalipituiset joko avo- tai umpiräystäät. Katossa tulee olla porrastusta tai ulokeparvekkeista muodostuvaa lappeen vaihtelua. Kattokulman ja räystäiden tulee säilyä nykyisen mukaisina.

Julkisivut

Korjauskohteissa käytetään joko kohteen alkuperäisiä tai rakennusaikakauden maalityyppejä ja väriyksen periaatteita. Rakennusten julkisivuväriyksen tulee olla nykyisen mukainen vaalean harmaa tai vaalean keltainen. Sokkelit ovat hieman tavallista korkeammat ja niissä tulee säilyttää rakennuksen nykyinen väri ja materiaali, kuten vaaleanharmaa urabetoni, harmaa laatta tai ruskea rappaus.

Kuva 13 Kaavio suunnittelualueen rakennuksista, 1960–1970-luvun kerrostalot merkitty turkoosilla.

Kuva 14 Korttelin 106 vaalean keltainen asuinkerrostalo Pikkuniityntien suunnasta kuvattuna

Kuva 6 Rämsäläntien kolme ja puolikerroksinen asuinkerrostalo.

Parvekkeissa ja koristepaneloinneissa voi käyttää rakennuksen väriytykseen ja ympäröiviin rakennuksiin sopivaa tehosteväriä, kuten valkoista, keltaista ja punaista väriä.

Rakennuksen erityispiirteet tulee säilyttää ja niiden kunnosta tulee huolehtia. Esimerkiksi korttelin 106 kerrostalon savupiippu tulee varustaa piippuhatulla ja vaurioituneet tiilet tulee korvata uusilla, heti vaurion ilmaantuessa, jotta vauriot eivät pääse laajenemaan.

Ikkunat ja ovet

Ikkunat ovat pääasiassa vaakasuuntaisia tai neliöitä, mutta niissä on vaihtelevuutta. Ikkunat on sijoitettu symmetrisesti porrashuoneisiin nähden ja ne korostavat rakennusten vaakasuuntaisuutta. Ikkunoiden ja ovien puitteiden tulee olla valkoiset. Ikkunoiden ja ovien kokoa, materiaalia, tyyliä ja sijaintia ei saa muuttaa.

Kuva 9 Pikkuniityntien kaksikerroksinen asuinkerrostalo, johon on vuonna 2009 lisätty punaiset parvekelasit parvekkeiden suurennyksen yhteydessä.

Kuva 8 Korttelin 114 kerrostalot ovat ulkonäöltään hyvin samanlaiset, kaksi ja puoli-kerroksiset asuinkerrostalot.

Kuva 7 Räsäläntien kolme ja puoli-kerroksinen asuinkerrostalo.

Katokset

Osassa rakennuksista on pieni harja- tai tasakattoinen sisäänkäyntikatos, osassa sisäänkäynti sijaitsee syvennyksessä. Katokset ja parvekkeet tulee säilyttää nykyisen mukaisina. Muutamalla tontilla sijaitsee autokatos, lisäksi tonteilla on jätekatoksia. Katosten kattomuodon tulee olla harjakatto ja katoksen tulee olla sävyltään asuinkerrostaloa tummempi.

Tonttien täydennysrakentaminen

Tontille saa rakentaa talousrakennuksen asemakaavassa osoitetulle talousrakennuksen rakennusalalle. Talousrakennuksessa tulee olla puujulkisivu, ja väriytyksen tulee olla päärakennusta tummempi ja sopia asuinkerrostalon julkisivun väriytykseen. Katon tulee olla väriykseltään tumman harmaa harjakatto. Talousrakennukset tulee sovittaa maisemaan.

2.5 Rämäläntien pientalot (AP-3/s)

Tontit: 112/1, 118/1–2

Rämäläntien pientalotontit kuuluvat tehdaskylän kulttuuriympäristön arvoalueeseen. Korttelissa 112 sijaitsee *Rämälä*, jonka Tervakoski Oy on rakennuttanut vuonna 1934.

Asemakaavamerkinnot

Asuinpienalojen korttelialue.

Asuinpienalojen korttelialueelle sijoittuvien rakennusten purkaminen on kielletty.

Julkisivuväriyksen tulee olla vaalean keltainen tai keltainen. Julkisivumateriaalin tulee olla pystylaudoitettu puu. Julkisivun puiset jakolistat tulee säilyttää.

Katot

Rakennuksissa tulee olla punainen, joko tiilinen tai peltinen harjakatto. Korttelin 118 rakennuksissa on hieman tavallista jyrkempi katto. Rakennusten nykyinen kattokaltevuus ja -materiaali, sekä räystäät nykyisen mukaisina tulee säilyttää.

Kuva 19 Kaavio suunnittelualueen rakennuksista, Rämäläntien pientalot merkitty keltaisella.

Kuva 20 Tontin 2 pientalon Rämäläntien puoleisella lappeella on kattoikkuna.

Räystäät ovat korttelin 112 tontilla 1 avonaiset, mutta muuten umpiräystäät. Katon lappeelle ei saa rakentaa uutta kattolyhtyä tai lappeensuuntaista kattoikkunaa.

Julkisivut

Korjauskohteissa käytetään joko kohteen alkuperäisiä tai rakennusaikakauden maalityyppejä ja väriyksen periaatteita. Julkisivuväriyksen tulee olla vaalean keltainen tai keltainen ja julkisivumateriaalin höylätty pystyyn rimalaudoitettu puu nykyisen tai alkuperäisen mallin mukaan. Julkisivun puiset jakolistat rakennuksen nurkissa, sekä ala- ja yläreunassa tulee säilyttää. Rakennuksissa on betoni- tai luonnonkiviperustukset.

Ikkunat ja ovet

Ikkunoissa on vaihtelevuutta. Kadunpuoleisten ikkunoiden tulee kuitenkin olla symmetrisesti sijoitetut julkisivuun nähden ja keskenään samanlaiset. Ikkunoiden puitteiden ja vuorilautojen tulee olla samaa sävyä, kuin julkisivun jakolistat.

Katokset

Rakennuksissa on yksilappeinen sisäänkäyntikuisti, jossa on käytetty julkisivun väriyksiä. Kuisti on ensisijaisesti säilytettävä, mutta mikäli se täytyy purkaa ja rakentaa uudestaan vanhan mallin mukaan, täytyy purettava kuisti dokumentoida ennen purkutöiden aloittamista.

Tonttien täydennysrakentaminen

Tontille saa sijoittaa yhden, korkeintaan 30 m² kokoisin talousrakennuksen asemakaavassa osoitetulle talousrakennuksen rakennusalueelle. Väriyksen tulee olla sama asuinrakennuksen päävärin kanssa ja katto tumman harmaa tai punainen.

2.6 Leskelä (AP-4/s)

107/2

Vuonna 1840 rakennettu *Leskelä* on tehdaskylän vanhin säilynyt rakennus. Se kuuluu tehdaskylän vanhimpaan ja merkittävimpään kulttuurihistoriallisen arvon ydinalueeseen ja osittain arvokkaaseen kulttuuriympäristön arvoalueeseen. Rakennus on suojeltu kaavassa merkinnällä sr-2, rakennushistoriallisesti ja historiallisesti arvokas suojeltava rakennus. Rakennuksessa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden tulee olla sellaisia, että rakennuksen historiallisesti arvokas kokonaisilme säilyy. Rakennuksen kokoon, muotoon tai aukotukseen ei saa tehdä muutoksia. Rakennusta voidaan ennallistaa palauttamalla alkuperäiset ikkunat tai purkamalla 1950-luvulla lisätty kuisti.

Asemakaavamerkintä

Asuinpientalojen korttelialue.

Korttelialueelle sijoittuvien rakennusten purkaminen on kielletty.

Julkisivuväriytyksen tulee olla vaalea tai vaaleankeltainen. Julkisivumateriaalin tulee olla lautaverhoilu.

Katot

Rakennuksessa tulee olla punatiilinen harjakatto. Kattokaltevuus ja -materiaali tulee säilyttää nykyisen mukaisena. Tiilityypin tulee olla kaksikouruista kattotiiltä.

Julkisivut

Korjauskohteissa käytetään joko kohteen alkuperäisiä tai rakennusaikakauden maalityyppejä ja väriytyksen periaatteita. Julkisivuväriytyksen tulee olla vaalea tai vaaleankeltainen.

Julkisivumateriaalin tulee olla vaakasuuntainen lautaverhoilu. Julkisivun jakolistat tulee säilyttää nykyisen mukaisina. Rakennuksessa on luonnonkiviperustus.

Ikkunat ja ovet

Ikkunat ovat pystysuuntaisia ja puitteiltaan valkoiset. Ikkunoissa on leveät vuorilaudat. Ikkunoiden koko, materiaali, tyyppi ja jako tulee säilyttää nykyisen mukaisena.

Katokset

Rakennuksessa on myöhemmin rakennettu, harjakattoinen kuisti. Kuisti tulee säilyttää nykyisen mukaisena.

Tonttien täydennysrakentaminen

Tontin pohjoispuolella sijaitsee yksikerroksinen talousrakennus. Rakennuksen julkisivumateriaalin tulee olla tummansävyistä vaakalautoitettua puuta. Kattomateriaalin tulee olla tummapintainen tiili tai saumapelti.

Kuva 21 Kaavio suunnittelualueen rakennuksista, Leskelä merkitty vaaleanpunaisella.

Kuva 22 Leskelän rakennukset jäävät tiheän metsän varjoon.

2.7 Asuin-, liike- ja toimistorakennus (AL/s)

Tontit: 104/1

Seuranaukiolla sijaitseva asuin-, liike- ja toimistorakennus kuuluu Tehdaskylän arvokkaaseen kulttuuriympäristön arvoalueeseen, jossa rakennukset ja ympäristö on säilytettävä.

Tontilla on lisäksi matala, punatiilinen autotalli.

Asemakaavamerkintä

*Asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialue.
Korttelialueella sijaitsevien rakennusten purkaminen on kielletty.
Asuinrakennuksen julkisivuväriytyksen tulee olla vaalean harmaa.*

Katot

Kattomuodon tulee olla harjakatto ja -materiaalin punainen saumapelti. Nykyinen kattokaltevuus tulee säilyttää. Ensimmäisen kerroksen lipan tulee olla tummaa saumapeltiä. Avoräystäät tulee säilyttää nykyisenslaisina.

Julkisivut

Korjauskohteissa käytetään joko kohteen alkuperäisiä tai rakennusaikakauden maalityyppejä ja väriytyksen periaatteita. Rakennuksen julkisivuväriytyksen tulee olla

Kuva 23 Kaavio suunnittelualueen rakennuksista, asuin-, liike- ja toimistorakennus merkitty ruskealla.

Kuva 24 Rakennus Seuranaukiolta päin kuvattuna

vaalean harmaa. Ensimmäisen kerroksen julkisivuissa tulee säilyttää suurimmiten niillä kohdilla, missä ei ole ikkunoita tai ovia. Rimoituksen tulee olla höylättyä, peittomaalaamatonta puutavaraa. Sokkeli on betonia. Eteläisellä sijaitsevat valkoiset ulokeparvekkeet tulee säilyttää nykyisen mukaisina.

Ikkunat ja ovet

Ikkunat ovat vaakasuuntaisia ja sivussa on kapea tuuletusosa. Ikkunat on sijoitettu symmetrisesti toisessa ja kolmannessa kerroksessa. Ikkunoiden jako, materiaali ja koko tulee säilyttää. Ikkunoiden smyygien tulee olla valkoiset.

Katokset

-

Tontin täydennysrakentaminen

Tontille ei saa osoittaa täydennysrakentamista.

2.8 Tervakosken Seuratalo (P-5/s)

Tontit: 102/2

Nykyisin elokuvateatterina toimiva Tervakosken Seuratalo valmistui vuonna 1962. Rakennus on suojeltu kaavassa merkinnällä sr-2, rakennushistoriallisesti ja historiallisesti arvokas suojeltava rakennus. Rakennuksessa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden tulee olla sellaisia, että rakennuksen historiallisesti arvokas kokonaisilme säilyy.

Asemakaavamerkintä

Palvelurakennusten korttelialue.

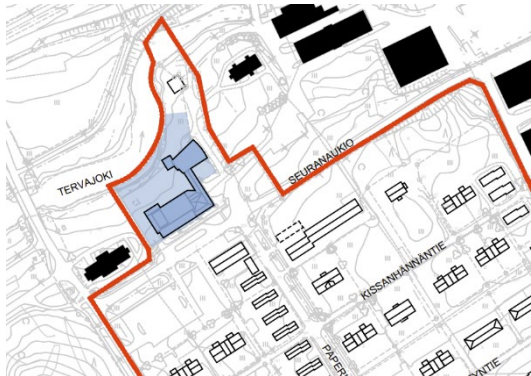
Kortteliin saa sijoittaa kulttuuritoimintaa, toimitiloja sekä asumista.

Korttelialueen rakennuksen purkaminen on kielletty. Julkisivuväriytyksen tulee olla valkoinen.

Julkisivut

Rakennus on yksikerroksinen ja siinä on sileärapatut valkoiset julkisivut, jotka tulee säilyttää. Korjauskohteissa käytetään joko kohteen alkuperäisiä tai rakennusaikakauden maalityyppejä ja väriytyksen periaatteita. Julkisivua on tehostettu tumman ruskealla julkisivupellillä Seuranaukion puolella.

Rakennuksessa on betoniperustukset, jotka on osassa rakennusta vuorattu

kivilaatoitin.

Katot

Rakennuksessa on monilappeinen, loiva lapekatto, jonka kattomateriaalin tulee olla patinoitunutta kuparilevyä. Rakennuksessa on lyhyet, sileäpintaiset räystäät, jotka tulee koko katon ohella säilyttää nykyisen mukaisina.

Ikkunat ja ovet

Ikkunat ovat suorakaiteen muotoisia ja ne on sijoitettu nauhamaisesti. Niiden muoto ja sijainti tulee säilyttää. Ikkunoiden karmit ovat valkoiset. Ovet ovat pääasiassa vaalean harmaita ja valkoisia, ja ne tulee säilyttää nykyisen mukaisina.

Katokset

Seuratalossa on pitkä, ylöspäin taittuva pääsisäänkäyntikatos, joka tulee säilyttää nykyisenlaisena, sekä samantyylinen, pienempi sisäänkäyntikatos Seuranaukion puolella. Katokset tulee säilyttää nykyisen mukaisina.

Tonttien täydennysrakentaminen

Tontille ei saa osoittaa täydennysrakentamista.

Kuva 25 Kaavio suunnittelualueen rakennuksista, Seuratalo merkitty tumman sinisellä.

Kuva 26 Elokuvateatterina toimiva Seuratalo Seuranaukiolta päin kuvattuna.

2.9 1940–1950-luvun varastorakennukset (LPA/s)

Korttelien 106/1, 113, 114/3 ja 5–7, 115, 116/4 käytössä

Rakennukset sijoittuvat Tehdaskylän vanhimpaan ja merkittävimpään kulttuurihistorialliseen arvoalueen ydinalueeseen, jonka ympäristö ja rakennukset on säilytettävä. Paperintekijäntien varteen sijoittuvat LPA/s -korttelit muodostavat pitkän varastorivien kokonaisuuden ja rakennukset edustavat vahvasti aikansa rakentamista. Nykyiset rakennukset ovat peräisin 1940- ja 1950-luvuilta ja ne on rakennettu ns. *Kuuden perheen talojen* varastorakennuksiksi. Ne perustuvat vanhempiin varastorakennuksiin, jotka ovat sijainneet samalla paikalla. Rakennuksille sallitaan käyttötarkoituksen muutos, esimerkiksi saunaksi.

Asemakaavamerkintä

Autopaikkojen korttelialue.

Korttelialueelle sijoittuvien rakennusten purkaminen on kielletty.

Kuva 27 Kaavio suunnittelualueen rakennuksista, varastot merkitty vihreällä.

Kuva 28 Varastorakennuksen puujulkisivua Porttilantien varrella.

Kuva 29 Varastorakennuksen tiilipäätä Paperintekijäntien varrella.

Julkisivut

Korjauskohteissa käytetään joko kohteen alkuperäisiä tai rakennusaikakauden maalityyppejä ja värityksen periaatteita. Yksikerroksisten varastorakennusten julkisivun ja rungon porrastus on säilytettävä. Julkisivumateriaalina tulee idänpuoleisessa osassa olla valkoinen tai vaalean harmaa tiili, lännenpuoleisessa osassa tummapintainen vaakavinolaudoitettu lautaverhoilu. Tiiliosassa on käytetty ristilimitystä ja saumat ovat pääosin tiiltä tummemman harmaat. Rakennusten tiiliosa on perustettu betonilaatalle, mutta puuosa on harkkoperusteinen. Rakennukset sijaitsevat nykyään selvästi katutasoa alempana, sillä tielinja on noussut ajan saatossa.

Katot

Harjakattoisen kattorakenteen tulee olla yhtenäinen ja kattomateriaalin tummapintainen, esim. tumman harmaa kattotiili, varttikate tai konesaumattu pelti. Räystäät ovat umpinaiset. Räystään pituus ja kattokulma tulee säilyttää

nykyisen mukaisena. Korjaus- ja uudistustoimenpiteet rakennuksen nykymitoituksen puitteissa sallitaan.

Ikkunat ja ovet

Tiiliosan päädyssä on pariovi ja sivussa joko neljä kapeaa ovea tai kaksi pariovea. Puuosassa ovia on joko neljä kapeaa ovea tai neljä leveää pariovea. Puuosan ovissa on puun suunnan vaihtelulla muodostettuja vinokuvioita. Ovet, niiden koristekuviot ja pyöröikkunat tulee säilyttää nykyisen mukaisina. Vaakasuuntaiset nauhayläikkunat sijaitsevat puuosassa. Sekä ovet, että ikkunat ovat puisia.

Katokset

-

Tonttien täydennysrakentaminen

Tonteille ei saa osoittaa täydennysrakentamista.

Korttelissa 110 rakennukset voidaan sijoittaa alueen koordinaatiston suuntaisesti tai poikittain koordinaatistoon nähden ja kortteilla 157 ja 161 siten, kuin tontin järjestämisen kannalta on suotuisaa.

Pihan tulee olla puutarhamainen, eikä ympäröivää puustoa tule kaataa ilman pätevää syytä. Ajoväylän ja parkkipaikkojen tulee sijaita rakennuksen samalla sivulla, jolloin muu tontti jää oleskeluun ja istutuksille.

Liiallisia täyttöjä ja kaivauksia tulee välttää. Tonttia saa pengertää, kuitenkin niin, että korkosuhteet tontin rajoilla säilyvät.

Asuinrakennusten koko ja mittasuhteet

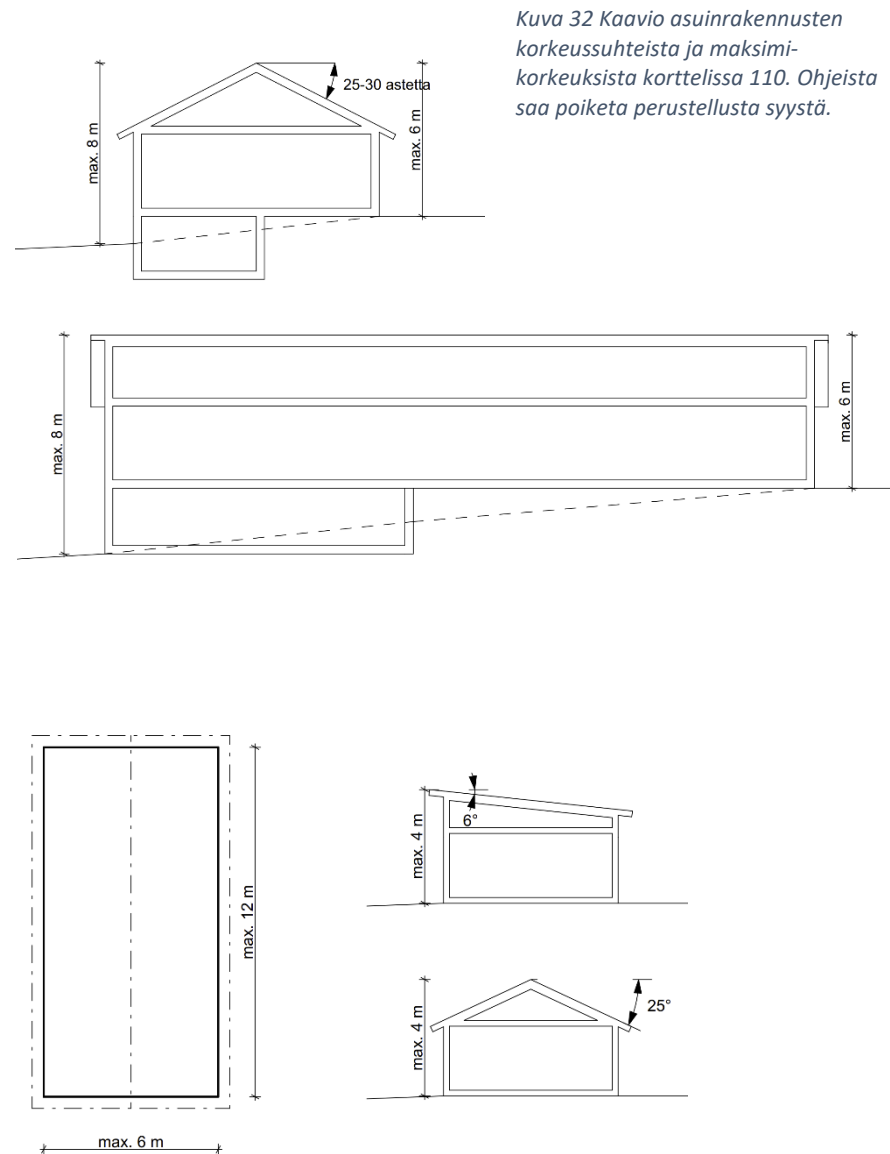
Rakennuksen tulee olla kooltaan ja mittasuhteiltaan olemassa olevaan ympäristöön sopiva ja vanhaa rakennuskantaa kunnioittava. Erityisesti korttelissa 110 tulee huomioida näkymät Paperintekijäntieltä kohti korttelia ja uudisrakennusten sijainti näkymän päätteenä. Mikäli rakennus sijoitetaan rinteeseen, kellarin voi sijoittaa osittain rinteeseen alle.

Korttelin 110 rakennusten on oltava muodoiltaan puikkomaisia, rakennuksen maksimisyvyys on 9 m ja maksimipituus 30 m. Mikäli rakennuksen pääty on Porttilantien suuntainen, tulee sen olla noin 9 m leveä, jotta se olisi linjassa muun rakennuskannan kanssa. Rakennusmassaan ei saa tehdä porrastuksia.

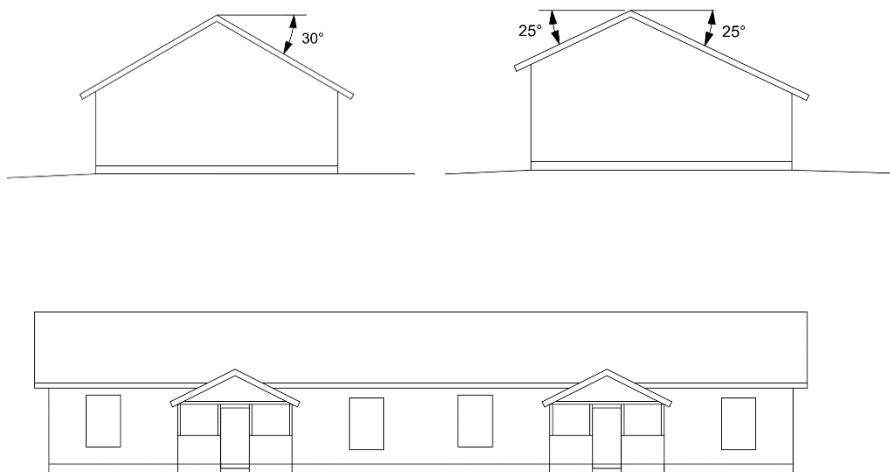
Asuinrakennusten korkeus

Rakennus saa olla yhden tai korttelissa 161 kahden kerroksen korkuinen. Rakennuksen ei suositella olevan päälähestymissuunnastaan yli kuutta metriä korkea, jottei se erotu liikaa muusta rakennuskannasta.

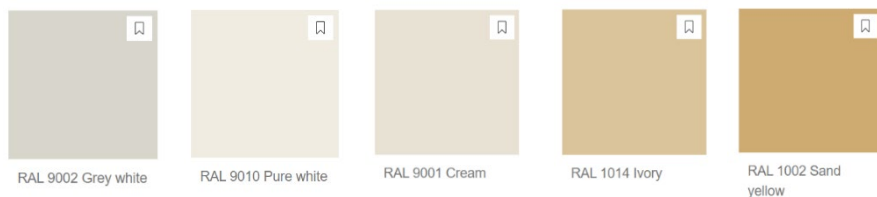
Rakennusmassaa tulee rytmittää terassein ja kuistein, tai tietyissä tapauksissa rakennusmassaa porrastaen. Ensin mainittu keino on maisemakuvallisesti eheyttävämpi vaihtoehto.

Kuva 32 Kaavio asuinrakennusten korkeussuhteista ja maksimikorkeuksista korttelissa 110. Ohjeista saa poiketa perustellusta syystä.

Kuva 34 Esimerkkejä sopivista kattomuodoista ja –kulmista korttelissa 110. Ohjeista saa poiketa perustellusta syystä.

Kuva 35 Julkisivuväriesimerkkejä RAL Classic –värikartasta kortteliin 110. Sävyjen tulee olla vaaleita ja ympäröivään rakennuskantaan sopivia, valkoisen, keltaisen, ruskean ja harmaan sävyjä. Ohjeista saa poiketa perustellusta syystä.

Talousrakennukset

Talousrakennusten tulee olla selkeästi päärakennusta matalampia ja arkkitehtuuri olemukseltaan alisteista. Tontille saa sijoittaa autokatoksen tai -tallin sekä jätekatoksen. Autotalli ja -katos saa olla mitoiltaan korkeintaan 6 x 12 metriä ja korkeudeltaan korkeintaan 4 metriä. Kattomuodon tulee olla harja- tai lapekatto ja räystäiden vähintään 30 cm. Katon tulee olla tummaa saumapeltiä tai tiiltä. Katon lape saa olla loivempi, kuin 25 astetta, muttei kuitenkaan tasakatto. Julkisivuiltaan talousrakennusten tulee olla samankaltaisia, kuin asuinrakennukset. Ulkokuorauksena on käytettävä pysty- tai vaakapaneelia, jonka tulee olla väritykseltään valkoinen tai vaalea. Sokkeli voi olla harmaata betonia.

Katot

Kattomuodon tulee olla harjakatto. Mansardi-, lape- tai tasakattoja ei hyväksytä. Katon harjan tulee olla rakennuksen pitkän sivun suuntainen. Kattokaltevuuden tulee olla 25–30 astetta ja räystäät vähintään 30 cm pitkät. Kattomateriaali voi olla tiili tai konesaumapelti ja värin tulee olla tumma tai punainen. Kattotiiltien tulee olla joko ns. normaali- eli kaksikouruisia tiiliä tai yksikouruisia tiiliä. Tiilen sijaan voidaan käyttää aaltokuvioista muotolevykatetta. Räystäät voivat olla alapuolelta lappeensuuntaisesti vuoratut julkisivun värillä. Lapekattoa voi käyttää vähäisemmissä rakennusosissa ja silloin kaltevuus voi olla loivempi, ei kuitenkaan tasakatto. Lappeen jatkuminen kuistin tai terassin jatkeeksi on mahdollista, muttei suositeltavaa. Suositetaan erillisiä katoksia.

Julkisivut

Rakennusten julkisivuväriytyksen tulee olla valkoinen tai vaalea. Vasemmalla esimerkkejä sopivista julkisivuväreistä. Julkisivun tulee olla puuta, mielellään pysty- tai vaakasuuntaista panelointia. Julkisivussa saa olla maltillisesti yksityiskohtia ja koristeaihteita. Esimerkkiä paneloinnista ja jakolistoista voi ottaa esim. kuuden perheen tyyppitaloista. Pääjulkisivua tulee rytmittää esimerkiksi

katoksin ja terassein. Sokkelin tulee olla pääosin vähintään 40 cm korkea, mutta pääjulkisivultaan korkeintaan metrin. Sokkeli voi olla harmaata betonia.

Ikkunat ja ovet

Ikkunoiden sijoittelussa tulee pyrkiä tasamittaisiin väleihin ja symmetrisyyteen. Ulkomuodon suhteiden lisäksi sijoittelussa tulee ottaa huomioon huoneista avautuvat näkymät ja ilmansuunnat. Ikkunoiden on hyvä yksityisyyden vuoksi avautua pääosin pihalle, puistoon tai tielle, ei suoraan naapuria kohti.

Ikkunoiden puitteiden ja vuorilautojen tulee olla valkoiset tai mikäli julkisivuväri on valkoinen, ikkunoiden vuorilautoissa voidaan käyttää muuta vaaleaa sävyä (katso esimerkkisävyt). Ikkunat voivat olla muodoltaan pysty- tai vaakasuuntaiset, tai neliöt. Ikkunoiden pituuden ja leveyden suhteen tulee kuitenkin olla korkeintaan 1:2.

Ovien tulee olla puuovia ja niiden on hyvä sijaita kuistin tai katoksen alla.

Kuistit, parvekkeet ja terassit

Rakennuksissa voi olla sisäänkäyntikatoksia sekä katoksellisia terasseja. Kaiteet tulee tehdä puurakenteisina ja maalata samalla värillä, kuin ikkunoiden vuorilaudat. Vähäisten katosten lappeiden kaltevuus voi poiketa muiden kattojen kaltevuuksista maltillisesti tai ne voivat olla tasakattoisia.

3.2 Jokirannan tiilirakennus (P-6)

Tontti: 102/3

Asemakaavamerkintä

Palvelurakennusten korttelialue.

Korttelialueelle saa sijoittaa kahvilatoimintaa ja matkailua tukevia palveluita.

Lisäksi tontille saa rakentaa palvelua tukevan terassialueen sekä laiturin.

Uudisrakennuksen julkisivumateriaalina tulee olla punatiili ja kattokaltevuuden

1:1. Rakentaminen on sallittua vain tulvakorkeuden +91,6 (N2000) yläpuolelle.

Alueen rakenteiden ja rakennelmien materiaalit, värit, korkeusasema ja muoto tulee valita siten, että ne sopeutuvat lähiympäristöön ja alueen rakennuskantaan.

Tontin suunnittelu

Uusi tontti lohkotaan Seuratalon tontista, ja siihen kuuluu nykyisen tiilirakennuksen lisäksi hieman maata rakennuksen eteläpuolella, sekä länsipuolella rajoittuen Tervajokeen. Tontille saavutaan Paperintekijäntukajaa pitkin, pääasiassa etelästä, mutta kuja kiertää myös idän puolelta.

Kuva 36 Nykyinen tiilirakennus kuvattuna etelästä päin. Alkuperäinen tiilikatto on peitetty muovipressulla.

Kuva 37 Nykyinen tiilirakennus kuvattuna pohjoisesta. Ensimmäisen kerroksen ikkunat on peitetty rakennuslevyllä.

Tontilla sijaitsevan tiilirakennuksen saa purkaa ja tilalle saa rakentaa vastaavanlaisen. Nykyinen tiilirakennus on inventoitu kesällä 2022 ja siitä on samassa laadittu rakennuksen nykytilannetta kuvastavat piirustukset.

Uutta rakennusta rakennettaessa on pyrittävä kunnioittamaan purettavan tiilirakennuksen olemusta ja piirteitä. Lisäksi on otettava huomioon tontin sijainti rakennushistoriallisesti arvokkaan ympäristön osana. Rakennuksen tulee sijaita alueen koordinaatiston suuntaisesti. Uuden rakennuksen tulee sijaita tulvarajan yläpuolella ja tontin olemassa oleva puusto tulee säilyttää tai korvata uudella.

Asuinrakennusten koko ja mittasuhteet

Rakennuksen tulee olla yksikerroksinen ja pohjaltaan suurin piirtein neliö, eli noin 11x11 metriä ulkomitoiltaan.

Asuinrakennusten korkeus

Rakennus saa olla enintään 8 metriä korkea.

Talousrakennukset

Tontille ei saa sijoittaa muita rakennuksia.

Katot

Rakennuksessa tulee olla harjakatto, jonka kaltevuus on 1:1. Kattomateriaalin on oltava yksi- tai kaksikouruista kattotiiltä tai aaltokuvioista muotolevyä, ja värityksen tiilimuuriin sopiva punainen. Räystäät saavat olla tavallista lyhyemmät (kts. Kuva 38). Rakennus ei kuitenkaan saa olla räystäätön. Räystään alle tulee tehdä tiiliset koristeistat, vanhan mallin mukaan.

Julkisivut

Rakennuksen julkisivumateriaalin tulee olla punatiili. Tiilen värissä tulee olla vaihtelevuutta ja pinnan tulee olla käsittelemätön. Limityksen tulee olla ristilimitys, kuten nykyisessä rakennuksessa.

Rakennus saa olla betoniperustainen. Sokkelin tulee olla vähintään 400 mm korkea kauttaaltaan. Sisäänkäynnin eteen voi rakentaa portaat tai maastoa voidaan paikallisesti luiskata sisäänkäynnin kohdalla ylöspäin, jolloin ulkoportaille ei ole tarvetta.

Rakennuksen materiaalien, värityksen, korkeusaseman ja muodon tulee sopeutua lähiympäristöön ja alueen rakennuskantaan.

Ikkunat ja ovet

Ikkunoiden tulee olla pystysuuntaisia ja ne tulee sijoittaa symmetrisesti julkisivussa toisiinsa nähden. Ikkunoissa on hyvä käyttää koristeistoja sekä yläettä alareunassa.

Ovien tulee sijaita eteläpäädyssä ja ne tulee sijoittaa tasaisin välein julkisivuun. Pohjoissivulla toisen ikkunoista voi korvata saman levyisellä ovela.

Kuistit, parvekkeet ja terassit

Rakennuksen yhteyteen saa sijoittaa terassin, joka on korkeintaan 6 x 11 m, ja Tervajoen rantaan laiturin rakennuksen käyttöön. Laiturin tulee olla terassiin ja sen rakenteisiin sopiva, eikä se saa tukkia Tervajokea. Terassin saa kattaa osittain, korkeintaan 3 x 11 m kokoisella katoksella.

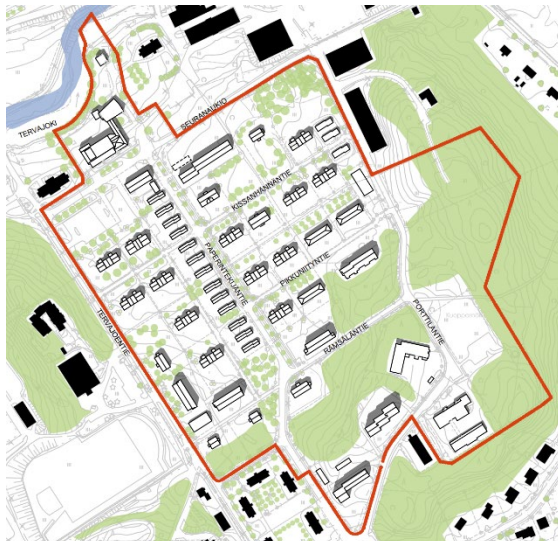
Kuva 38 Inventoinnin yhteydessä tehdyt julkisivupiirustukset rakennuksen nykytilanteesta. Ei mittakaavassa.

4. Pihat

4.1 Pihatilat

Pihat muodostuvat pääosin vanhan tehdaskylän koordinaatiston mukaisten, pysty- ja vaakasuuntaisten teiden välille. Ne ovat pääosin suorakaiteen muotoisia, ja liittymä tontille on pienemmän pihatien kautta. Pihatiet ovat pääasiassa kapeita hiekkateitä ja pihat ovat yhteydessä toisiinsa niiden kautta. Pikkuniityntien ja Kissanhännäntien välisten tonttien välissä kulkee viherkäytävä, joka jatkuu Paperintekijäntien yli toiselle puolelle. Viherkäytävä on säilytettävä maisemallisesti merkittävänä alueen osana.

Rakennukset sijaitsevat pääosin tontin keskellä, kasvillisuuden ympäröiminä. Puutarhamaisilla pihoilla kasvaa vanhoja, todennäköisesti tehdaskylän aikaisia puita ja pensaita. Etupihalla sijaitsevia ajoväyliä ja parkkipaikkoja lukuun ottamatta pihojen pinnoitteena on pääasiassa nurmikko. Takapihat ovat enimmäkseen oleskelua ja kasvillisuutta varten. Pihan muutostöissä noudatetaan rakennusjärjestystä. Kevytrakenteiset aita- ja katosrakenteet tulee toteuttaa huomaamattomina ja ympäristöön soveltuvina.

4.2 Kasvillisuus

Tonttien reunoilla kasvaa puita ja suuria pensaita, jotka tuovat tonteille yksityisyyttä. Samalla ne toimivat luonnollisina raja-aitoina. Puusto on suhteellisen matalaa. Olemassa olevaa puustoa ja kasvillisuutta tulee säilyttää mahdollisimman paljon. Tonteille istutettavan kasvillisuuden tulee sopia olemassa olevaan kasvillisuuteen ja sen on hyvä olla kasvin luonnollista kasvuympäristöä. Perinteistä kasvillisuutta tulee suosia ja vieraslajit tulee hävittää. Piholla voi harrastaa pienviljelyä.

4.3 Pihan pinnoitteet

Tonteilla sallitaan hiekka- tai sorapinnoite. Kerrostalojen pihoilla sallitaan näiden lisäksi asfaltti, mutta osan pihasta tulee olla kuitenkin läpäisevää pintaa, kuten nurmikkoa. Pihalle saa sijoittaa kivetystä tai terassin vähäiseltä alueelta, esimerkiksi oleskeluryhmän alalta. Kivituhkaa tai soraa voi käyttää hiekan sijaan.

Kuva 39 Kaavio puuston jakautumisesta suunnittelualueella. Puusto on merkitty karttaan vihreällä ja suunnittelualueen raja punaisella. Tervajoki virtaa pohjoisreunassa sinisellä.

Kuva 40 Näkymä Kissanhännäntietä pitkin Tervajoen suunnasta.

4.4 Aitaaminen

Tonteilla sallitaan ainoastaan kasvillisuusaidat. Kasvillisuusaidaksi soveltuu esimerkiksi syreeni ja orapihlaja. Aidan korkeus ja sijainti määräytyy rakennusjärjestyksen mukaan. Pihalle saa sijoittaa huomaamattoman koiran- tms. aitauksen kasvillisuusaidan sisäpuolella, jolloin se ei näy kadulle.

Kuva 41 Mäntyjä Paperintekijäntien ja Rämsäläntien risteyksessä.

Kuva 42 Vihreää Tervajoen jokivartta.

Kuva 43 Viljelylaitikoita Kuuden perheen työppitaloihin kuuluvien varastojen edustalla Nikkarintiellä.

5. Laitteet

5.1 Aurinkopaneelit

Aurinkopaneelien sijoittaminen alueelle on luvanvaraista, eli rakennusvalvonnalta tulee kysyä lupa paneelien asennukselle. Paneelien tulee sijaita katolla ja olla lappeensuuntaisia. Aurinkopaneeleja saa sijoittaa suojeltujen rakennusten osalta vain rakennuksen kaakonpuoleiselle lappeelle, mutta uudisrakennusten osalta sijoitteluun ei kohdistu vaatimuksia.

5.2 Ilmalämpöpumput

Ilmalämpöpumpun saa sijoittaa huomaamattomaan paikkaan, johon ei ympäröiviltä teiltä ole näkyvyyttä. Laitteen ei tule sijaita pääjulkisivun yhteydessä. Ilmalämpöpumpun ulkoyksikön tulee olla ulkoseinästä irti, maahan asennettu ja se tulee koteloida rakennuksen värisävyjen mukaan puurimarakenteella.

6. Lähteet

6.1. Kuvat

Valokuvat: Pääosin ottanut Serafiina Hiisilä, kuvat 24 ja 26 ottanut Marja Ruotsalainen, kesällä 2022

Kaaviot: Serafiina Hiisilä

Kuva 1 Marja Alanko ja Seppo Mäkinen 1980, Vanhan teollisuusympäristön maankäyttö- ja rakentamistutkimus, Piirustus 5

6.2. Painetut lähteet

Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy (2020), Tervakoski – Paperitehtaan tehdaskylä ja Kyläpelto, Rakennetun ympäristön selvitys – Liite 1, Tehdaskylän autotallit ja varastot, uudisrakentamisen mahdollisuuksia ja haasteita

Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy (2020), Tervakoski – Paperitehtaan tehdaskylä ja Kyläpelto, Rakennetun ympäristön selvitys

Hämeen Ympäristökeskuksen moniste 92/2005, Teija Ahola, Rakennusinventointi – Janakkala

Janakkalan kunta (2022) – Tervakoski, Asemakaavan muutos, Vanhakylä – Kaavaselostus

Marja Alanko ja Seppo Mäkinen (1980), Vanhan teollisuusympäristön maankäyttö- ja rakentamistutkimus